

ABORDĂRI PRAGMATICE ÎN EDUCAȚIA MODERNĂ: EDUCAȚIA DESPRE STANDARDIZARE

Remus Chină³

Lector univ. dr. Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir", București

E-mail: remus_china@yahoo.com

Rezumat

*În ultimii ani au avut loc, în mediile educaționale, dezbateri intense asupra a două tendințe majore legate de standarde și de standardizare: **standardizare în educație și educația pentru standardizare**. Aceste tendințe sunt cauzate, în primul rând, de ritmul accelerat în care societatea umană implementează în viața de zi cu zi descoperirile tehnico – științifice de ultimă oră și de viteza dezvoltării mediului economic și de afaceri comparativ cu cel educațional. Un alt motiv îl constituie necesitatea unei corelări eficiente între piața muncii și mediile educaționale. În timp ce procesul de standardizare în educație a avansat considerabil, dezbaterile asupra implementării unui proces privind **educația despre standardizare**, chiar din clasele elementare, sunt tot mai frecvente și mai avansate în mediile educaționale considerate cele mai performante din lume – ne referim la cele din zona asiatică. Între acestea, Coreea de Sud este vectorul principal al dezbaterilor și un susținător neobosit al procesului respectiv. Avansul considerabil al sistemelor educaționale performante din Asia privind educația despre standardizare este suficient de important astfel încât să pună pe gânduri mediile educaționale din alte zone ale lumii. Unele "pericole" pot să apară din perspectiva unei abordări superficiale a*

³ Această lucrare reprezintă punctul de vedere al autorului

acestei probleme (în spațiul nostru educațional) și, mai ales, "neparticiparea" la procesul de elaborare a unor reguli, aplicabile în toate zonele lumii, referitoare educația despre standardizare, având în vedere diferențele semnificative dintre condițiile specifice în care orice mediu educațional funcționează .

Abstract

*In recent years there were in educational environments, intense debates on two major topics and trends related to standards and standardization: **standardization in education and education about standardization**. These trends were enabled, in our view, by the accelerated pace of implementation in everyday life of scientific and technical discoveries as well as by the higher development rate of economic and business environments in respect to the educational environments. Another reason for the development of these trends is the need for a more efficient correlation between the labor market needs and the offer of educational environments.*

Cuvinte cheie : standard, proces, standardizare, sistem, educație

○ **Introducere**

În ultimii ani un demers – inițiat de sistemele educaționale avansate din Asia, își face tot mai intens simțită "prezența". Este vorba de un efort comun, inițiat și promovat de Coreea de Sud, referitor la declanșarea unui amplu proces de implementare în sistemele educaționale a unei educații despre *standardizare!* Acest demers se referă, fără îndoială, la o "construcție" nouă, centrată pe realizarea unei culturi referitoare la standarde și procesul de standardizare existent în mediile economice și de afaceri. În fapt, spunem noi, la o *compatibilizare*, atât de necesară, a limbajului între mediile educaționale și cele economice și de afaceri. Un astfel de demers este cu atât mai necesar cu cât, în mod natural persoanele care ies din sistemul educațional, la diferite momente ale instruirii vor interacționa imediat cu mediile amintite. Din această perspectivă, aceste medii, reunite generic sub denumirea de "piață a muncii", sunt, din perspectiva sistemului educațional, "clienți externi" ai mediului respectiv! Atunci, importanța demersului instituirii unei culturi a educației pentru standardizare este extrem de utilă și eficientă pentru o "tranziție" ușoară între mediile respective, într-un sens sau altul.

În ultimii ani sunt inițiate ample demersuri de promovare a unei educații privind standardizarea (DIN⁴, 2012) la toate nivelurile sistemelor educaționale, astfel încât „standardizarea în asociere cu demersurile întreprinse în cercetare, mediul academic și practic, să devină într-o măsură tot mai mare o opțiune strategică pentru business, știință, politică și societate”.

Printre principalele beneficii ale unei educații pentru standardizare vom enumera, conform celor expuse de specialiștii de la DIN⁵: „creșterea gradului de conștientizare a viitorilor angajați, cercetători (prin transferul de inovații) și a potențialilor utilizatori de standarde privind utilitatea acestora și a beneficiilor care decurg din acest proces”.

În acest sens au fost organizate seminariile regionale cu tematici dedicate acestui scop: „Consolidarea colaborării între organismele naționale de standardizare și mediul academic” (ISO – KATS regional workshop în cadrul și Conferinței dedicate Cooperării Internaționale privind Educația pentru Standardizare ⁶) relevă o importanță tot mai mare pe care un organism de talia ISO⁷ o acordă educației pentru standardizare⁸.

În acest context, este subliniată o realitate care nu poate fi ignorată:

Situația în privința educației pentru standardizare se prezintă, astăzi, în defavoarea Europei și USA ⁹, „Coreea de Sud conduce, în prezent, inițiativa APEC-SCOC pentru a stabili o abordare regională privind **educația pentru standardizare**. Experții asiatici pot depăși, pe termen lung, omologii lor americani și europeni, având în vedere absența unei astfel de abordări coerente în Europa și America”.

Reputat specialist în domeniul standardizării H. de Vries¹⁰ menționează că „Standardizarea nu mai este un instrument de raționalizare,

⁴ DIN – German Institute for Standardization: Standards and Education, San Diego, 21 septembrie 2012

⁵ Ibidem

⁶ ICES 2013 Conference and Academic Day 2013, <http://www.cencenelec.eu/news/events/EV-2013-09.aspx>

⁷ ISO: International Organization for Standardization, <http://www.iso.org/iso/home.html>

⁸ NN: De altfel, în cadrul conferinței amintite a fost menționat programul de masterat dedicate Standardizării, derulat la Universitatea din Geneva în colaborare cu ISO și SNV (reprezentantul Elveției în cadrul ISO)

⁹ Hesser, W and de Vries, J.H. - White paper Academic Standardisation in Europe, European Academy for Standardization, 2011, p. 5

¹⁰Henk de Vries, <http://www.rsm.nl/people/henk-de-vries>

acesta este folosit de către companii și state ca un instrument strategic pentru a concura pe piețele lumii. Educația în domeniul standardizării poate deveni un motor al dezvoltării durabile și totuși actualul proces de standardizare în educație este fragmentat și incoerent!”¹¹

De ce este (atât) de necesară o accelerare a proceselor de **standardizare în educație** dar și a celor privind **educația pentru standardizare**?! Din motive simple, după cum explică specialiștii. În urma unei cercetări efectuate în 2009¹² privind relația dintre mediul academic și companii (mediul de afaceri – n.n.), ne arată că „*nu există o rețea care să faciliteze crearea unei baze de date comună, un schimb reciproc de informații utile ambelor părți; mediul academic nu este informat despre ceea ce companiile și profesioniștii așteaptă de la procesul de standardizare în universități; companiile și specialiștii din diferitele domenii nu sunt informați cu privire la ceea ce mediul academic oferă prin standardele educaționale dezvoltate.*”

Posibilele consecințe sunt evidente¹³: „*competitivitatea europeană va fi limitată; influența europeană în standardizarea internațională va fi redusă și Europa va deveni un „adept” și nu un lider în domeniul standardizării*”.

○ **Aspecte privind demersul european în scopul realizării educației pentru standardizare**

În anul 2010, grupul de experți constituit în vederea revizuirii sistemului european de standardizare (ASRO, Politica CEN, CENELEC, ETSI) a *”recomandat în raportul final (recomandarea 4) – promovarea includerii practicilor privind procesul de standardizare și beneficiile acestuia în învățământul superior”¹⁴*.

Acest demers se poate reflecta în:

”elaborarea unor curricule dedicate standardizării”, în esență, acestea să facă o conexiune corectă între mediul educațional și cel al ”spațiului” determinat de o societate bazată pe standarde și pe un proces, tot mai

¹¹ Ibidem

¹² Sursa: Hesser, W., & Czaya, A. (1999). Standardization as a subject of study in higher education. ISO Bulletin, 30(6), 6-11, p.7

¹³ Ibidem, p 8

¹⁴ Sursa: ASRO- <http://www.asro.ro/2013/Politica%20CEN>

prezent, de standardizare; facilitarea accesului la informații privind standardele și standardizarea”¹⁵¹⁶.

CEN, CENELEC și ETSI au decis¹⁷ să ”completeze deficitul de conștientizare, cunoștințe și competențe” în mediul educațional privind standardizarea. În acest sens, ”masterplanul” gândit de cele trei instituții importante privind standardizarea, a identificat zonele esențiale în care ar trebui să se acționeze în acest demers: 1. Educația primară și secundară; 2. Educația terțiară; 3. Programul LLL. Demersul educațional pe cele trei zone este reprezentat în figura 4 (adaptată după documentul elaborat de grupul de lucru JWG-EaS).

Cum poate fi util un proces de educație privind standardizarea? Acest aspect este reprezentat în figura 2.

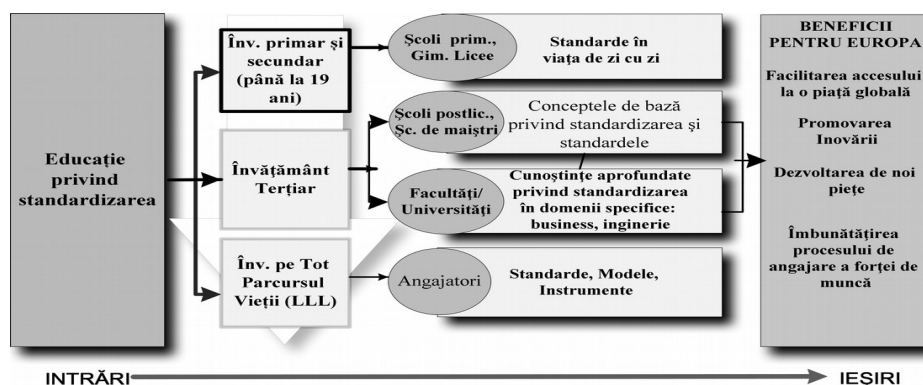

Figura 2: Beneficiile pentru Europa ale implementării unui proces de ”educație pentru standardizare”. Sursa: Adaptare după *Masterplan on Education about Standardization*, <http://www.cencenelec.eu/standards/Education/JointWorkingGroup>

Sunt două direcții majore urmărite în ”masterplan” (p. 6)¹⁸:

¹⁵ Ibidem

¹⁶ NA: Este important de menționat că în articolele scrise de autor în ultimii ani, singur sau în colaborare cu specialiști din domeniu, a fost susținut permanent un proces de compatibilizare între mediul educațional și mediile de afaceri, economice și industriale, exact prin adoptarea terminologiei standardizate internațional în mediile amintite și în mediul educațional.

¹⁷ Sursa: *Masterplan on Education about Standardization*, <http://www.cencenelec.eu/standards/Education/JointWorkingGroup>

¹⁸ Ibidem

"Top – down" (de sus în jos): sistemele educaționale ar trebui să declanșeze un proces de angajare a profesorilor așa încât mediul academic și de afaceri să includă în formarea inițială și în programul "LLL", elemente specifice procesului de standardizare (cunoașterea acestuia și a standardelor, gradual, după schema reprezentată în figura 2);

"Bottom – Up" (de jos în sus): identificarea grupurilor țintă: *elevi, studenți, directori executivi, angajați, profesori, formatori* și informarea acestora privind standardele și procesul de standardizare ;

O reprezentare schematică, adaptată după "masterplan", o găsim în figura 3, în care sunt marcate simbolic, cele două direcții majore.

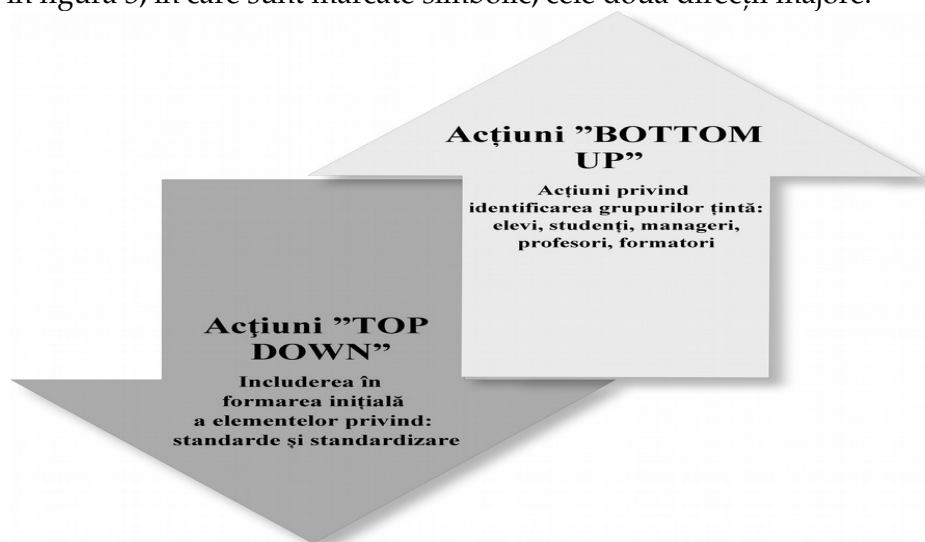

Figura 3: Acțiuni "Top Down" și "Bottom-Up" privind implementarea demersului "educație privind standardizarea". Adaptare după: *Masterplan on Education about Standardization*, <http://www.cencenelec.eu/standards/Education/JointWorkingGroup> (p.7)

Grupul de lucru JWG-EaS¹⁹ a identificat nivelurile de educație pentru care se preconizează implementarea unui amplu demers referitor la "educația privind standardizarea". Aceste niveluri sunt

¹⁹ Working Group Education about Standardation (JWG-EaS), <http://www.cencenelec.eu/JointWorkingGroup>

reprezentate schematic în figura 2, cuprinzând: a)Învățământul primar; b)Învățământul secundar (gimnazial și liceal);c)Învățământul vocațional, cuprins în învățământul secundar;²⁰ d) Învățământ superior; e)Învățământ postuniversitar.

Grupul de lucru menționat a propus o centrare a demersului pe primele 4 segmente – niveluri educaționale identificate și un suport de curs adecvat nivelurilor educaționale menționate (figura 2):

Modulul 1: Exemple din viața de zi cu zi pentru creșterea conștientizării elevilor/studentilor privind necesitatea standardelor. Spre exemplu: mărimea ziarelor, coduri de țară, cărți de credit, coduri de cărți etc;

Modulul 2: Conținutul real și aprofundarea conceptelor principale;

Modulul 3: Aspecte teoretice ale standardizării în diverse domenii;

Modulul 4: Studii de caz privind implementarea modelelor în practica afacerilor. Spre exemplu implementarea lui ISO 9001 sau ISO 14001 – sistemul de management pentru mediu, abordarea conformității și a practicilor de audit;

Modulul 5: Conținuturi legate de competențe corelate cu standardizarea;

Modulul 6: Aplicații concrete ale standardelor/modelelor specifice, consacrate într-un spațiu cât mai larg/global;"

Implementarea acestui demers poate influența, considerabil, evoluția întregului spațiu european în competiția tot mai acerbă cu alte "spații" economice-industriale care, în opinia specialiștilor devin tot mai "avansate" (asiatic și american). Un astfel de demers nu poate fi gândit și aplicat decât pe cel puțin două niveluri: 1. Acțiuni la nivel național; 2. Acțiuni la nivel european care să coordoneze pe cele din prima categorie. Acestea trebuie combinate cu cele două direcții majore descrise în figura 3: acțiuni de tip "top-down" și de tip "bottom – up".

O reprezentare multinivel a acestui demers (educația privind standardizarea) o avem în figura 4²¹ în care ansamblul de standarde stabilite la nivel global (primul nivel), continental și național trebuie

²⁰ NA: Autorii masterplanului s-au gândit, cu siguranță, la învățământul tehnic și vocațional cuprins în nivelul învățământului liceal.

²¹ Ibidem: Master Plan docx, p.8

cunoscut de către beneficiari (nivelul 3) prin "Intermediaries" (nivelul 2), astfel încât "filosofia" acestora să ajungă la nivelul grupurilor țintă (nivelul 4).

Figura 4: Identificarea "stakeholders" în procesul de "educație privind standardizarea".

Sursa: Adaptare după *Masterplan on Education about Standardization*,
<http://www.cencenelec.eu/standards/Education> (p.8)

Cu siguranță, implementarea "masterplanului" referitor la o "educație privind standardizarea", nu va fi simplă! Următorii factori pot fi decisivi în ceea ce privește succesul implementării filosofiei "masterplanului":

- *diversitatea sistemelor educaționale* care compun spațiul european;
- *rezistența la schimbare, condițiile socio-economice* ale fiecărei țări;
- *nivelul de dezvoltare, viteza de percepție* a noilor reguli ale jocului;
- *crizele politice și, mai ales cele financiare* etc. Acești factori pot

frâna considerabil un astfel de demers ambițios dar absolut necesar pentru orice sistem educațional din spațiul educațional european, indiferent că se află în interiorul "cercului comunitar" sau în afara acestuia!

Nu trebuie neglijată nici viteza altor sisteme educaționale în implementarea unor demersuri similare.

În acest timp, consumat în "războiul" dus cu *rezistența la schimbare* etc, alte zone ale lumii avansează și instaurează standarde globale privind regulile jocului referitoare la: *accesul la resurse, accesul pe o piață comercială globală, accesul pe o piață regională sau globală a forței de muncă,*

dezvoltarea noilor tehnologii și, implicit a noilor meserii "care nici măcar nu există" la momentul aplicării unei tehnologii oarecare!

Din acest punct de vedere, "vectorul asiatic" – Coreea de Sud, deține întâietatea²².

○ **Standarde și standardizare în sistemul educațional românesc. Concepte, reglementări. Paradoxul "nivelului minim"**

Începând cu anul 2005, în România s-a implementat un cadru normativ-legislativ cu scopul "*armonizării cu standardele și practicile comunitar în domeniul educației*". Din acest punct de vedere, "*asigurarea calității educației*" este, în România, un domeniu reglementat²³. Lucru pozitiv și un avantaj considerabil pe care trebuia să-l fructificăm la maximum...

Reglementarea acestui domeniu a generat o *lege a calității educației* (modificată, în stil românesc!) de mai multe ori, totuși nu în punctele esențiale: *conceptele utilizate și definițiile introduse*. Totuși, elaborarea unui cadru normativ legislativ, referitor la acest demers, a fost principalul moment, în opinia noastră, în care în procesul de standardizare a avansat considerabil în sistemul educațional românesc. Într-un articol scris cu ceva timp în urmă am menționat expres necesitatea stringentă de a implementa în sistemele educaționale *conceptele, modelele, metodele și instrumentele* deja consacrate la nivel mondial, în domeniul calității²⁴. Cu excepția unor sisteme educaționale avansate și, în special, în învățământul superior, *managementul calității* în sistemele educaționale este departe de a fi un factor determinant al *îmbunătățirii calității la nivel de sistem educațional!*

²² NA: Este de reținut următorul aspect: La ediția 2012 a testelor internaționale PISA, „lupta” s-a dat, exclusiv, între sisteme educaționale aflate în spațiul asiatic! Acest aspect ar trebui să dea foarte serios de gândit factorilor decidenți din ”spațiul european” deoarece, într-un asemenea context, riscăm să fim ”ejectați” după ”ringul de dans”, regulile fiind construite undeva în ..”spațiul asiatic” . Acest semnal de ”alarmă” l-a tras Juran, încă din anii 70 și, din nou, acum pentru mediile educaționale H.de Vries.

²³ Drăgulănescu, N și Chină, R. *Actiuni corective și corectii oportune în actuala abordare românească a asigurării calitatii educatiei*. Calitatea Acces la Succes, nr.4-10.2010, p.1

²⁴Ibidem

Cu cât rezistența la schimbare este mai mare cu atât gradul de penetrare al noilor reguli în (toată) structura sistemului va fi mai mic și avansul mai dificil!

Contextul "standardizării" în sistemul educațional românesc îl constituie, în primul rând procesul de elaborare a "referențialelor" ce alcătuiesc cadrul normativ – legislativ privind asigurarea calității educației în România, aspecte pe care le-am tratat pe larg în diferite articole scrise de autor sau împreună cu alți autori.²⁵

Demersul standardizării în sistemul educațional românesc ar fi trebuit centrat, din punctul nostru de vedere, pe următoarele ținte:

- *Elaborarea și aprobarea unui cadru normativ – legislativ dedicat asigurării calității educației;*
- *Implementarea mecanismelor specifice la nivel de sistem;*
- *Implementarea mecanismelor specifice în fiecare entitate educațională;*
- *Stabilirea indicatorilor, la nivel de sistem educațional, privind asigurarea calității educației;*
- *Măsurarea gradului de implementare la nivel de sistem;*
- *Măsurarea eficienței și eficacității implementării demersului asigurării educației la nivel de sistem;*
- *Stabilirea corecțiilor și acțiunilor corective necesare și aplicarea acestora la nivel de sistem;*

În realitate, procesul s-a oprit la *primele două ținte* și la *formalizarea* celei de – a treia. Asta înseamnă că s-a elaborat *cadrul normativ – legislativ* și s-au implementat, la nivel de sistem, mecanismele specifice acestuia: *reguli privind autorizarea, acreditarea entităților educaționale, formarea "experților" în "evaluare", tarife de evaluare* etc. Nu în ultimul rând, implementarea acestor mecanisme a condus la o *uniformizare* a conceptului de *autorizare/acreditare* la nivel de sistem, indiferent de tipul de finanțare al entității educaționale. Un avans considerabil, spunem noi, deoarece o astfel de uniformizare ar trebui să conducă, în timp, la crearea unei, atât de necesare, *mase critice* la nivel de sistem,

²⁵ NA: 1. Legea nr.87/2006 (de aprobare a OUG nr.75/2005); 2. HG nr.21/2007 de aprobare a standardelor de autorizare/ acreditare/ evaluare periodică; 3. HG nr. 22/2007 de aprobare a Metodologiei de evaluare instituțională a unităților de învățământ preuniversitar în vederea autorizării/acreditării/evaluării periodice; 4. Legea educației naționale nr.1/2011

formată din entități educaționale care evoluează coerent, după aceleași reguli!

Aspectele pozitive ale acestui demers privind standardizarea în sistemul educațional românesc le-am menționat și în alte articole²⁶ și, în nici un caz, nu trebuie ignorate, deoarece au indus în sistemul educațional elementele fundamentale ale unei schimbări de paradigmă privind trecerea de la *inspecție* la *evaluare sistemică* a entităților educaționale.

Totuși, procesul de implementare are numeroase lacune și necesită foarte multe corecții pentru a deveni *eficient și eficace*. Printre efectele negative ale acestui demers, amintim:

- O *creștere substanțială a diferenței* dintre școlile aflate în medii urban (și mai mult în medii izolate) și cele aflate în medii urbane. Ne referim, în primul rând la evoluția entităților aflate în mediile respective, din toate punctele de vedere: resurse umane, materiale, spirituale etc.

- *Inducerea unor confuzii* majore privind conceptele esențiale utilizate în demersul asigurării calității educației:

- *Inducerea unui paradox nociv* pentru sistem, pe care noi l-am numit *paradoxul nivelului minim*. Ne referim la standardul de acreditare care, prin definiția dată de actul normativ românesc²⁷, descrie un *nivel minim* al calității educației. Filozofia asigurării calității educației la nivel de sistem a condus la instituirea acestui paradox ciudat: acordarea unei *importanțe maxime a nivelului minim (adică a standardului de acreditare)*²⁸. Problema este cu atât mai serioasă cu cât, prin extrapolarea acestui paradox la nivel de sistem, vom înțelege că toate entitățile din sistem sunt menținute, *artificial*, pe o stare apropiată standardului de acreditare. În "traducere" acest aspect înseamnă că *standarul de acreditare* își pierde statutul de referențial și devine un obiectiv major pentru orice școală din sistem! Evident *greșit* spunem noi, deoarece, evoluția oricărei școli va fi dictată de "filozofia" acestui "obiectiv". Și dacă sunt fisuri (majore) în "construcția" acestuia?! Cine își asumă răspunderea pentru o orientare a

²⁶ Ibidem

²⁷ OUG nr. 75/2005 (aprobată prin Legea nr.87/2006), republicată

²⁸ Drăgulănescu, N.G., Chină, R. și alții. *Asigurare calității educației – o abordare proactivă* (2014). București. Editura Standardizarea

întregului sistem spre un obiectiv prost construit?! Rezultatele la nivel de sistem în "confruntările" comparative de tip PISA/PIRLS, nu sunt prea îmbucurătoare pentru noi ceea ce ne conduce la ideea simplă că (cel puțin) "obiectivele" construite nu au fost prea reușite.

În mod sigur, așa cum s-a pornit pe "drumul românesc al "asigurării calității educației" (subsecvent unui proces de standardizare în educație) rezultatele nu sunt prea grozave! Această opinie este dublată de cercetări serioase în domeniu, la nivel de sistem și prin utilizarea unor instrumente de investigare adecvate.²⁹

Un aspect suficient de relevant, considerăm noi, îl constituie redundanța demersurilor privind *standardizarea în educație*. Ne referim la faptul că introducerea unor noi standarde în sistemul educațional nu a implicat un proces de subsumare a standardelor deja existente sau compatibilizare a acestora cu cele noi. S-a optat pentru soluția cea mai "ciudată": așezarea standardelor noi "peste" sau lângă cele vechi! Acest demers, a condus la o creștere semnificativă a birocrăției și, evident, la o sufocare a personalului școlilor privind întocmirea unor raportări și situații care mai de care mai ...nefolositoare!³⁰ În plus, instituțiile responsabile cu "asigurarea calității în educație" sunt departe de a fi "vectori" ai promovării calității în educație. Ne referim la ARACIS³¹ și ARACIP³². Dintr-un motiv foarte simplu: Niciuna dintre cele două agenții (instituții publice) nu au implementat un sistem propriu de management al calității, conform cerințelor standardului internațional ISO 9001:2008 și certificat de o terță parte..

²⁹ NA: Sunt cel puțin două cercetări în domeniu: Manuela Stoica - *Evaluarea Calității Educației În Învățământul Preuniversitar: Dinamică, Perspective. Studiu Comparativ*. Teză de doctorat(2012). Univ. București și Remus Chină- *Îmbunătățirea calității educației în învățământul preuniversitar pe baza referențialului ISO 9001 și a Modelului de Excelență al EFQM*. Teză de doctorat(2012). Univ. București

³⁰ NA: Spre exemplu, în sistemul educațional (preuniversitar) românesc există cel puțin două "referențiale" care se suprapun, redundant, pe școală: Regulamentul de inspecție Școlară și Standardul de acreditare. Vezi Drăgulănescu, N și Chină, R. *Acțiuni corective și corecții oportune în actuala abordare românească a asigurării calității educației*. Calitatea Acces la Succes, nr.4-10.2010"

³¹ ARACIS –Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior,
<http://www.aracis.ro/>

³² ARACIP, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar,
<http://www.edu.ro/index.php/articles/c5>

În plus, în standardizarea națională românească, practic nu există conexiunile necesare (inclusiv prin funcționarea unui Comitet Tehnic sectorial pentru standardizare în educație), între sistemul educațional național și unicul organism național abilitat să elaboreze Standardele Române ASRO³³! Rezultă că, deși procesul de standardizare în sistemul educațional românesc a început, "în forță" în 2005, cu efectele pozitive menționate anterior el a continuat cu măsuri neinspirate care au generat multiple efecte negative, actualmente greu de eliminat. Problema majoră, în opinia noastră, a sistemului educațional românesc, este adoptarea unor *standarde irelevante*, definite adhoc, uneori chiar greșit și, de regulă confuz, eronat, neinspirat și necorelate cu referențiale europene și/sau mondiale *aplicate și validate* de-a lungul timpului.

Un alt aspect important este acela al "invaziei" de standarde în sistem fără ca "standardele" vechi să fie eliminate sau compatibilizate cu cele noi. O astfel de "invazie" nu poate permite ca procesul real de "standardizare în educație" să avanseze sau să "traseze urme" prin sistemul educațional.

o **Concluzii**

Fără îndoială, cele două procese "*standardizare în educație*" și "*educația pentru standardizare*", sunt deosebit de importante și, mai devreme sau mai târziu, orice mediu educațional va fi nevoit să le implementeze în toată structura *sistemelor educaționale* componente, la orice nivel!

Problema este cât de repede vor conștientiza *factorii decidenți* privind necesitatea implementării acestor două procese în managementul entităților educaționale. Pe alte meridiane ale lumii, demersul implementării acestor procese a început în forță de câțiva ani. Vectorul cel mai important îl reprezintă Coreea de Sud care se luptă să preia și să dețină supremația pe această zonă. Specialiștii americani în domeniul educației nu ignoră semnalele care vin din "zona coreeană pe această chestiune. O motivație nejustificată a alimenării rezistenței la schimbare este "teama" de standardizare. Un specialist în Esența standardizării este aceea, arată Imai, a "controlului proceselor". Prin

³³ ASRO – Asociația de Standardizare din România, <http://www.asro.ro/>

standardizare³⁴, "*oamenii sunt astfel conduși încât ei pot controla procesele!*" Exceptională remarcă a lui Imai privind teama de standardizare! Având în vedere rezistența la schimbare în mediul nostru educațional apreciem că demersul implementării celor două procese (*standardizare în educație vs educația pentru standardizare*), va avansa foarte lent. O parte din cauze le-am expus mai sus. Depinde, în mod explicit, de viziunea factorilor decidenți privind perspectivele pe termen lung ale acestor procese și de capacitatea *top - managementului* oricărei entități educaționale de a implementa aceste procese în structura organizației. Foarte greu dar nu imposibil!

Și totuși, cele două procese prefigurează o schimbare de paradigmă în educația secolului XXI?

Bibliografie:

1. Barton, E.P. *National Education Standards – Getting Beneath the Surface* (2009). Educational Testing Service, National Education Standards, Princeton, http://www.ets.org/research/policy_research_reports/publications/report/2009

2. Bjerede, M. *Education Standardization: Essential or Harmful?* (2013), <http://gettingsmart.com/2013/04/education-standardization-essential-or-harmful> (disponibil 16.03.2014)

3. Chapman, C. and Sammons, P. *School self-evaluation for school improvement: what works and why?* (2013), <http://cdn.cfbt.com/cfbtcorporate/files/research/2013/r-school-self-evaluation-2013.pdf>

4. De Vries, H. *Implementing standardisation education at the national level* (2012), http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trade/wp6/documents/2012/PPTs/012_HenkdeVries.pdf

5. De Vries, H. *Learning by example – a possible curriculum model for standardization education* (2003). ISO Bulletin July 2003, 34(7), 25-29,

³⁴ Imai, M. *Gemba Kaizen* (1997) (Traducere din limba engleză). București. Editura FINMEDIA, 2004, p.56

[http://www.iso.org/iso/article_bull_july_03 -
_learning_by_example.pdf](http://www.iso.org/iso/article_bull_july_03_-_learning_by_example.pdf)

6. *De Vries, H. Standardisation education*(2002), Erasmus Research Institute of Management(ERIM) Erasmus University, The Netherlands

7. *Drăgulănescu, N.G., Chină, R. și alții. Asigurare calității educației – o abordare proactivă*(2014). București. Editura Standardizarea

8. *EACEA P9 Eurydice: Spațiul European al Învățământului Superior în 2012: Procesul Bologna Raport de implementare* (2012), <http://www.eurydice.org>

9. *Educational Software*(2007), Educational Technology & Society, 10 (4), 110-117, http://www.ifets.info/journals/10_4/11.pdf

10. *ASRO -Educația despre standardizare*, <http://www.asro.ro/romana/noutati/2013/strategie2020.html>

11. *Faubert, V. School Evaluation/Current Practices In Oecd Countries And A Literature Review*(2009), <http://dx.doi.org/10.1787/218816547156>

12. *Fleischmann, K.R. Standardization from Below: Science and Technology Standards and*

13. *Hampson -Jones, N. Higher Education and Standardization: Knowledge Management between Generations*, <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/EducationOnStandardization/BSI-AcademicWhitepaper.pdf> (disponibil 16.03.2014)

14. *Hesser, W. and De Vries, H. White Paper Academic Standardisation Education in Europe*(2011). EURAS. The Rotterdam School of Management, Erasmus University, The Netherlands, <http://www.euras.org/uploads/files/EURAS%20White%20paper%202011-08-13.pdf>

15. *Imai, M. Gemba Kaizen* (1997) (Traducere din limba engleză). București. Editura FINMEDIA, 2004

16. *ISO Action Plan for developing countries: 2011-2015*, http://www.iso.org/iso/iso_action_plan_developingcountries-2011-2015.pdf

17. *CEN-CENELEC(JWG). Education about Standardization: Model Curriculum for Training on Standards in Vocational Education and Training (VET)*,

<http://www.cencenelec.eu/standards/Education/JointWorkingGroup/ModelCurriculumForVocationalTraining.pdf> (disponibil 16.03.2014)

18. ***CEN-CENELEC: Masterplan on Education about Standardization, <http://www.cencenelec.eu/standards/Education>

19. *Robinson, K. și alții. All Our Futures: Creativity, Culture and Education* (1999), <http://sirkenrobinson.com/pdf/allourfutures.pdf>

20. *Robinson, K. The Arts in Schools/Principles, practice and provision*(1982, ..1993). BPC Press Ltd, London

21. *Robinson, K. The Element* (2009). Viking Penguin. USA disponibil la <http://us.penguin.com>

22. *Sheninger, E. Standardization Will Destroy Our Education System, If It Hasn't Already* (2012), <http://www.huffingtonpost.com/eric-sheninger/standardization-will-dest b 1703357.html>

23. *Smith, R., McCully, A. Organisational self-evaluation and teacher education for community relations in a transforming society?* (2013), <http://dx.doi.org/02619768.2012.757302>

24. ***EACEA P9 *Eurydice: Testarea Națională a elevilor în Europa: Obiectivele, Organizarea și Utilizarea Rezultatelor*, <http://www.eurydice.org>